

ترجمه خلاصه‌وار خبرگزاری فارس از متن برجام

و تطبیق آن با خطوط قرمز مقام معظم رهبری^{مدظله} (همراه با مستندات از متن اصلی برجام)

بررسی سند ۱۵۹ صفحه‌ای برجام (JCPOA) نشان می‌دهد اعضای ۵+۱ در ازای محدودیت‌های ۸، ۱۰ و ۱۵ ساله و نظارت‌های ۲۰، ۲۵ ساله و دائمی داوطلبانه که ایران در برنامه هسته‌ای خود می‌پذیرد، بناست بخشی از تحریم‌ها علیه کشورمان را رفع نمایند. در این مقطع، مهم‌ترین پرسشی که به نظر می‌رسد برای افکار عمومی در ایران مطرح است، چگونگی و زمان بندی رفع تحریم‌ها در توافق جامع باشد. یادداشت حاضر می‌کوشد با تدقیق در برجام، به این سوالات پاسخ دهد!

مهمترین خطوط قرمز مذاکرات هسته‌ای	
مطرح شده در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۴/۰۴/۰۲	
۱	عدم پذیرش محدودیت‌های بلند مدت ما برخلاف اصرار امریکایی‌ها محدودیت‌های بلند مدت ۱۰، ۱۲ ساله را قبول نداریم و مقدار سالهای مورد قبول محدودیت را به هیئت مذاکره کننده گفته‌ایم.
۲	ادامه کار تحقیق و توسعه و ساخت و ساز در زمان محدودیت در طول سالهای محدودیت هم باید تحقیق و توسعه ادامه داشته باشد. آنها می‌گویند در مدت ۱۲ سال هیچ کاری نکنید اما این، یک حرف زور مضاعف و غلط مضاعف است.
۳	لغو فوری تحریم‌های اقتصادی، مالی و بانکی هنگام امضای موافقتنامه و سایر تحریم‌ها در فواصل معقول تحریم‌های اقتصادی، مالی و بانکی چه مربوط به شورای امنیت، چه کنگره امریکا و چه دولت امریکا باید فوراً هنگام امضای موافقتنامه لغو و بقیه تحریم‌ها هم در فواصل معقول برداشته شود.
۴	منوط نشدن لغو تحریم‌ها به اجرای تعهدات ایران لغو تحریم‌ها نباید به اجرای تعهدات ایران منوط شود، نگویند شما تعهدات را انجام دهید بعد آژانس گواهی دهد تا تحریم‌ها لغو شود، ما این مسئله را مطلقاً قبول نداریم. اجرائیات لغو تحریم‌ها باید با اجرائیات تعهدات ایران متناظر باشد.
۵	مخالفت با موکول کردن هر اقدامی به گزارش آژانس ما با موکول کردن اجرای تعهدات طرف مقابل به گزارش آژانس مخالفیم. چون آژانس بارها و بارها ثابت کرده مستقل و عادل نیست، بنابراین ما به آن بدبین هستیم. می‌گویند «آژانس باید اطمینان پیدا کند» این چه حرف نامعقولی است؟ چگونه اطمینان پیدا کند مگر اینکه وجب به وجب این سرزمین را بازرسی کند.
۶	مخالفت با بازرسی‌های غیرمتعارف، پرس و جو از شخصیت‌های ایران و بازرسی از مراکز نظامی با بازرسی‌های غیرمتعارف و پرس و جو از شخصیت‌ها را هم به هیچ‌وجه بنده موافق نیستیم. بازرسی از مراکز نظامی را هم نمی‌پذیریم همچنان که قبلاً هم گفتیم.
۷	مخالفت با زمانهای ۱۵ و ۲۵ سال برای اتمام برخی موضوعات زمانهای ۱۵ سال و ۲۵ سال که دائماً می‌گویند برای فلان چیز را هم ما قبول نداریم. این زمان مشخص است و تمام خواهد شد.

منبع: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=30062>

اجرای توافق هسته‌ای در سند برجام در حقیقت شامل ۵ مرحله است:

۱- جمع بندی (Finalization)

۲- پذیرش (Adoption)

۳- اجرا (Implementation)

۴- انتقال (Transition)

۵- پایان اعتبار قطعنامه شورای امنیت (UNSCR Termination)

مرحله «جمع بندی»: در واقع روز سه شنبه ۲۳ تیرماه بود که اطراف مذاکره درباره متن برجام به توافق رسیدند.^۱ قرار است شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز طی قطعنامه‌ای از این متن حمایت (endorse) نماید.^۲

مرحله پذیرش: یک بازه زمانی ۹۰ روزه پس از صدور قطعنامه شورای امنیت به عنوان مرحله «پذیرش» در نظر گرفته شده است^۳ که بناست در این مدت، کنگره در آمریکا توافق را بازبینی کرده و نظر خود را درباره رد یا پذیرش آن اعلام نماید. در ایران نیز، شورای عالی امنیت ملی ایران به عنوان متولی پرونده هسته‌ای، جمع بندی را مورد بازبینی قرار خواهد داد. مجلس شورای اسلامی هم می تواند تطبیق توافق با «طرح الزام دولت به حفظ دستاوردهای هسته‌ای» را که دوم تیرماه به تصویب رساند بررسی و اعلام نظر کند.^۴ در این مدت ۹۰ روز، ایران اجرای بخشی از توافق را که مربوط به «نقشه راه» توافق شده با آژانس بین المللی انرژی اتمی است، آغاز خواهد کرد. طبق این نقشه راه قرار است تا ۲۳ مهر تمام اقدامات لازم در رابطه با حل و فصل مسائل فیما بین ایران و آژانس انجام شده و آژانس نیز گزارش خود را در این رابطه حداکثر تا تاریخ ۲۴ آذر ارائه نماید.^۵

پس از سپری شدن بازه زمانی ۹۰ روزه - یا هر زمانی زودتر از این زمان که طرفین اعلام آمادگی کنند^۶ - روز «پذیرش» فراخواهد رسید. یعنی نیمه دوم مهرماه ۹۴ را می توان به عنوان روز پذیرش در نظر گرفت. در این روز ایران رسماً به آژانس اعلام خواهد کرد که در «روز اجرا» پروتکل الحاقی را پذیرفته و کد اصلاحی ۳/۱ (مربوط به اعلان پیش از اجرای هر برنامه هسته ای) را کاملاً اجرا خواهد کرد،^۷ همچنین رسماً اعلام خواهد شد که تهران اقدامات لازم را در رابطه با حل و فصل مسائل فیما بین خود و آژانس انجام داده است. در روز پذیرش، اتحادیه اروپا آئین نامه‌ای مبنی بر لغو تحریم‌ها از «روز اجرا» تصویب کرده^۸ و رئیس جمهور آمریکا نیز بخشنامه‌ای را مبنی بر «تعلیق» تحریم‌های مشخص شده در برجام از «روز اجرا» صادر خواهد کرد،^۹ اما هیچ تحریمی در این مقطع لغو یا تعلیق نخواهد شد. حتی قطعنامه های تحریم شورای امنیت نیز در روز پذیرش (نیمه دوم مهر) لغو نخواهند شد.^{۱۰}

مرحله اجرا: «روز اجرا» یعنی روز لغو و تعلیق بخشی از تحریم های مورد اشاره در برجام، زمانی فرا خواهد رسید که آژانس اجرای تعهدات ایران و نیز حل و فصل مسائل فیما بین با تهران را تأیید نماید.^{۱۱} به عبارت دقیق تر، پس از روز پذیرش، ایران تعهدات ۱۱ بندی مندرج در برجام از جمله موارد زیر را باید انجام دهد:

ادامه کار
تحقیق و
توسعه و
ساخت و ساز
در زمان
محدودیت

- تخریب و بازطراحی رآکتور آب سنگین اراک و ادامه کار با غنی‌سازی در سطح ۳/۶۷ درصد^{۱۲}
- تحقیق و توسعه غنی‌سازی ایران با اورانیوم برای مدت ۱۰ سال شامل صرفاً ماشین‌های IR-4، IR-5، IR-6 و IR-8^{۱۳} به نحو تشریح شده در پیوست ۱ خواهد بود و ایران به نحو مشخص شده در پیوست یک در سایر فناوری‌های جداسازی ایزوتوپ برای غنی‌سازی اورانیوم وارد نخواهد شد^{۱۴، ۱۵}
- توقف هرگونه تحقیق و توسعه در فردو^{۱۶}
- کاهش ذخایر اورانیوم غنی شده به ۳۰۰ کیلوگرم از حدود ۱۰ تن^{۱۷}
- توقف هرگونه غنی‌سازی در فردو و کاهش درصد غنی‌سازی نطنز به ۱۸۳/۶۷^{۱۸}
- حفظ سقف ۵۰۰ سانتریفیوژ IR-1 در انبارهای تحت نظارت آژانس و معدوم ساختن باقی سانتریفیوژها (ایران حدود ۱۹ هزار سانتریفیوژ IR-1 دارد)^{۱۹}
- تعطیلی مرکز تحقیقات اراک^{۲۰}

عدم پذیرش
محدودیت‌های
بلند مدت

مخالفت با زمانهای
۱۵ و ۲۵ سال برای
اتمام برخی
موضوعات

- نظارت آژانس بر کنسانتره سنگ معدن اورانیوم تولیدی توسط ایران در همه کارخانه‌های تغلیظ سنگ معدن اورانیوم به مدت ۲۵ سال^{۲۲}
- نظارت و مراقبت در مورد روتورها و بیلوهای سانتریفیوژ به مدت ۲۰ سال^{۲۳}
- اراک به مدت ۱۵ سال آب‌سنگین نخواهد داشت^{۲۴}
- کاهش ظرفیت غنی‌سازی نطنز به مدت ۱۵ سال^{۲۵}
- توقف هرگونه غنی‌سازی در فردو و خارج کردن مواد از آن و حفظ ۱۰۴۴ سانتریفیوژ بدون غنی‌سازی به مدت ۱۵ سال^{۲۶}

مخالفت با موکول
کردن هر اقدامی به
گزارش آژانس

منوط نشدن لغو
تحریم‌ها به اجرای
تعهدات ایران

در صورتی که گزارش آژانس درباره مسائل فیما بین - که حداکثر تا ۲۴ آذر باید آماده شود - مثبت باشد، هر زمان که ایران تعهدات ۱۱ بندی خود را به اتمام رساند و انجام آنها توسط آژانس تأیید شد،^{۲۷}

لغو فوری تحریم‌های
اقتصادی، مالی و
بانکی هنگام امضای
موافقتنامه و سایر
تحریم‌ها در فواصل
معقول

«روز اجرا» یعنی روز لغو و تعلیق بخشی از تحریم‌های برجام فرا خواهد رسید. در روز اجرا، شورای امنیت سازمان ملل، لغو عملی قطعنامه‌های قبلی این شورا را بر اساس قطعنامه جدید، آغاز می‌کند هرچند **برخی** تحریم‌های قطعنامه‌های پیشین **پابرجا خواهد ماند**. همچنین، اتحادیه اروپا لغو **بخشی** از تحریم‌های اشاره شده در برجام را اجرایی نموده اما لغو بخشی دیگر را به «مرحله انتقال» **موکول** خواهد کرد. آمریکا نیز اجرای «**تعلیق**» **بخشی** از تحریم‌های مندرج در برجام را آغاز خواهد کرد.^{۲۸}

در این مرحله، بخشی از افراد، شرکت‌ها و نهادهایی که در ضمیمه ۲ برجام آمده از لیست تحریم خارج شده و برخی دیگر همچنان باقی خواهند ماند. در رابطه با تعلیق تحریم‌های آمریکا و لغو نشدن آنها در این مرحله باید گفت، تعلیق، «ساختار تحریم‌ها» را حفظ می‌کند و در سند برجام، صرفاً قرار شده است دولت آمریکا در چارچوب اختیارات موجود، موانع ناشی از قوانین و ساز و کارهای موجودی را که مانع انتفاع ایران از تعلیق تحریم‌ها می‌شوند را در حد توان مرتفع نماید، اما تعهد قطعی داده نشده است.

**منوط نشدن لغو
تحریم‌ها به اجرای
تعهدات ایران**

مرحله انتقال: ۸ سال پس از «روز پذیرش»، یا زمانی که مدیر کل آژانس گزارشی را منتشر کرده و اعلام کند به این نتیجه رسیده است استفاده از مواد هسته‌ای در ایران در فعالیتهای صلح‌آمیز باقی مانده است (هر کدام از این دو رویداد زودتر اتفاق بیفتد) «مرحله انتقال» فرا خواهد رسید.^{۲۹} در «روز انتقال»، ایران پروتکل الحاقی را تصویب خواهد کرد (تصویب (ratify) با پذیرش (apply) متفاوت است).^{۳۰} اتحادیه اروپا باقی افراد و نهادهای مندرج در برجام را از لیست تحریم خارج کرده و تحریم‌های باقی مانده را نیز لغو خواهد کرد. آمریکا نیز افراد باقیمانده در ضمیمه ۲ برجام را که در روز اجرا از لیست خارج نکرده بود، از لیست تحریم خارج کرده و «تلاش» خواهد کرد (seek) از طریق کنگره، بخشی از قوانین تحریم را که تا آن زمان صرفاً تعلیق شده بودند، لغو (Terminate) نماید. البته تضمین قطعی برای این امر داده نشده است.^{۳۱}

در حال حاضر به دلیل اشکالاتی که در درج شماره‌های مفاد تعهدات اتحادیه اروپا درباره تحریم‌ها و نیز تفکیک نشدن ۴ پیوست مربوط به افراد، نهادها و شرکت‌هایی که بناست از لیست تحریم خارج شوند و در متن مورد اشاره هستند، نمی‌توان به دقت مشخص کرد که در روز اجرا کدام تحریم‌ها برداشته شده و کدام افراد از لیست تحریم خارج خواهد شد و در روز انتقال کدام. اما اجمالا می‌توان گفت که اگر «روز اجرا» یعنی زمان ارائه گزارش مثبت آژانس درباره حل و فصل مسائل فیما بین و اتمام تعهدات ایران طبق نظر آژانس فرا برسد، عمده تحریم‌های مالی و بانکی، تجاری، نفتی و... لغو یا تعلیق شده و اکثراً تحریم‌های مربوط به تجهیزات و تکنولوژی و خدمات هسته‌ای و همچنین تسلیحات هستند که به روز «انتقال» موکول می‌شوند.

مرحله انقضاء: ۱۰ سال بعد از روز پذیرش، «تاریخ انقضای» قطعنامه شورای امنیت فرا رسیده و آن دسته از تحریم‌هایی که در قطعنامه بعد از روز جمع بندی، حفظ شده بودند (عمدتاً تسلیحاتی) لغو خواهند شد. در این روز است که در صورت سیر طبیعی و بدون اشکال اجرای برجام، پرونده هسته‌ای ایران از فصل هفتم منشور ملل متحد و دستور کار شورای امنیت سازمان ملل خارج خواهد شد.^{۳۲}

1 Finalisation Day is the date on which negotiations of this JCPOA are concluded among the E3/EU+3 and Iran, to be followed promptly by submission of the resolution endorsing this JCPOA to the UN Security Council for adoption without delay.

2 This JCPOA, reflecting a step-by-step approach, includes the reciprocal commitments as laid down in this document and the annexes hereto and is to be endorsed by the United Nations (UN) Security Council.

3 Adoption Day is the date 90 days after the endorsement of this JCPOA by the UN Security Council,

4 Iran will officially inform the IAEA that, effective on Implementation Day, Iran will provisionally apply the Additional Protocol, pending its ratification by the Majlis (Parliament), and will fully implement the modified code 3.1.

5 Iran will fully implement the "Roadmap for Clarification of Past and Present Outstanding Issues" agreed with the IAEA, containing arrangements to address past and present issues of concern relating to its nuclear programme as raised in the annex to the IAEA report of 8 November 2011 (GOV/2011/65). Full implementation of activities undertaken under the Roadmap by Iran will be completed by 15 October 2015, and subsequently the Director General will provide by 15 December 2015 the final assessment on the resolution of all past and present outstanding issues

6 or such earlier date as may be determined by mutual consent of the JCPOA participants

7 Iran will officially inform the IAEA that, effective on Implementation Day, Iran will provisionally apply the Additional Protocol, pending its ratification by the Majlis (Parliament), and will fully implement the modified code 3.1.

8 The EU and its Member States will adopt an EU Regulation, taking effect as of Implementation Day, terminating all provisions of the EU Regulation implementing all nuclear-related economic and financial EU sanctions as specified in Section 16.1 of this Annex, simultaneously with the IAEA-verified implementation by Iran of agreed nuclear-related measures.

9 The United States, acting pursuant to Presidential authorities, will issue waivers, to take effect upon Implementation Day, ceasing the application of the statutory nuclear-related sanctions as specified in Sections 17.1 to 17.2 of this Annex

۱۰ در بخش Adoption هیچ اشاره‌ای به لغو یا تعلیق تحریم‌های شورای امنیت نشده است.

11 Implementation Day will occur upon the IAEA-verified implementation by Iran of the nuclear-related measures described in paragraph 15 below

12 The redesigned reactor will use up to 3.67 percent enriched uranium in the form of UO₂ with a mass of approximately 350 kg of UO₂ in a full core load, with a fuel design to be reviewed and approved by the Joint Commission

13 Iran will continue to conduct enrichment R&D in a manner that does not accumulate enriched uranium. For 10 years and consistent with its enrichment R&D plan, Iran's enrichment R&D with uranium will only include IR-4, IR-5, IR-6 and IR-8 centrifuges. Mechanical testing on up to two single centrifuges for each type will be carried out only on the IR-2m, IR-4, IR-5, IR-6, IR-6s, IR-7 and IR-8. Iran will build or test, with or without uranium, only those gas centrifuges specified in this JCPOA.

14 For 10 years, Iran's uranium isotope separation-related research and development or production activities will be exclusively based on gaseous centrifuge technology. Iran will permit IAEA access to verify that uranium isotope separation production and R&D activities are consistent with this Annex

15 Iran will keep its enrichment capacity at no more than 5060 IR-1 centrifuge machines in no more than 30 cascades in their current configurations in currently operating units at the Natanz Fuel Enrichment Plant (FEP) for 10 years.

16 Based on its long-term plan, for 15 years, Iran...at Fordow, refrain from any uranium enrichment and uranium enrichment R&D and from keeping any nuclear material

17 During the 15 year period, and as Iran gradually moves to meet international qualification standards for nuclear fuel produced in Iran, it will keep its uranium stockpile under 300 kg of up to 3.67% enriched uranium hexafluoride (UF₆) or the equivalent in other chemical forms

18 Iran will keep its level of uranium enrichment at up to 3.67 percent for 15 years.

19 Whenever during the 10 year period from the start of the implementation of the JCPOA, the level of stock of IR-1 machines falls to 500 or below, Iran may maintain this level of stock by resuming production of IR-1 machines at a rate up to the average monthly crash rate without exceeding the stock of 500.

20 All spent fuel from the redesigned Arak reactor, regardless of its origin, for the lifetime of the reactor, will be shipped out of Iran to a mutually determined location in E3/EU+3 countries or third countries

21 Iran will modernise the Arak heavy water research reactor to support peaceful nuclear research and radioisotopes production for medical and industrial purposes. Iran will redesign and rebuild the reactor, based on the agreed conceptual design (as attached to this Annex) to support its peaceful nuclear research and production needs and purposes, including testing of fuel pins and assembly prototypes and structural materials

Iran will not pursue construction at the existing unfinished reactor based on its original design and will remove the existing calandria and retain it in Iran

22 Iran will permit the IAEA to monitor, through agreed measures that will include containment and surveillance measures, for 25 years, that all uranium ore concentrate produced in Iran or obtained from any other source, is transferred to the uranium conversion facility (UCF) in Esfahan or to any other future uranium conversion facility which Iran might decide to build in Iran within this period.

23 Iran and the IAEA will take the necessary steps for containment and surveillance on centrifuge rotor tubes and bellows for 20 years

24 There will be no additional heavy water reactors or accumulation of heavy water in Iran for 15 years. All excess heavy water will be made available for export to the international market.

25 Based on its long-term plan, for 15 years, Iran will carry out its uranium enrichment-related activities, including safeguarded R&D exclusively in the Natanz Enrichment facility, keep its level of uranium enrichment at up to 3.67%,

26 Iran will convert the Fordow facility into a nuclear, physics and technology centre. International collaboration including in the form of scientific joint partnerships will be established in agreed areas of research. 1044 IR-1 centrifuges in six cascades will remain in one wing at Fordow. Two of these cascades will spin without uranium and will be transitioned, including through appropriate infrastructure modification, for stable isotope production. The other four cascades with all associated infrastructure will remain idle. All other centrifuges and enrichment-related infrastructure will be removed and stored under IAEA continuous monitoring as specified in Annex I.

27 Implementation Day will occur upon the IAEA-verified implementation by Iran of the nuclear-related measures described in paragraph 15 below

28 The EU and its Member States will adopt an EU Regulation, taking effect as of Implementation Day, terminating all provisions of the EU Regulation implementing all nuclear-related economic and financial EU sanctions as specified in Section 16.1 of this Annex, simultaneously with the IAEA-verified implementation by Iran of agreed nuclear-related measures.

The United States, acting pursuant to Presidential authorities, will issue waivers, to take effect upon Implementation Day, ceasing the application of the statutory nuclear-related sanctions as specified in Sections 17.1 to 17.2 of this Annex

29 Transition Day will occur 8 years from Adoption Day or upon a report from the Director General of the IAEA to the IAEA Board of Governors and in parallel to the UN Security Council stating that the IAEA has reached the Broader Conclusion that all nuclear material in Iran remains in peaceful activities, whichever is earlier

30 Seek, consistent with the Constitutional roles of the President and Parliament, ratification of the Additional Protocol

31 Seek such legislative action as may be appropriate to terminate, or modify to effectuate the termination of, the statutory sanctions set forth in Sections 4.1-4.5, 4.7 and 4.9 of Annex II;

Seek such legislative action as may be appropriate to terminate, or modify to effectuate the termination of, the statutory sanctions described in Section 4.6 of Annex II, in connection with activities consistent with this JCPOA, including trade with individuals and entities set forth in Attachments 3 and 4 to Annex II;

32 UNSCR (UN Security Council resolution) Termination Day will occur in accordance with the terms of the UN Security Council resolution endorsing the JCPOA, which is 10 years from Adoption Day, provided that the provisions of previous resolutions have not been reinstated.